

stična literature in letakov. Prvi pozneje je policija izsledila, da so komunisti v Lodzu imeli svoj generalni štab v neki knjižnici.

Turki in letalstvo

V letih se od časa do časa pojavljajo vesti, da bodo Turki zamenjali svojo komplicirano pisavo z latinščino. Turki, ki v latinščini ne obstojajo. Zato nameravajo Turki — kakor poročajo iz Angore — uvesti pri reformi svoje pisave tudi slovenske silnice kakor na pr. «č», «š», «ž».

Komunistična internacionala in angleški laburisti

Moskovska «Pravda» je te dni v daljšem članku razpravljala o današnji taktiki komunistične internacionala. Naglašala je, da mora mednarodni komunistični pokret voditi danes borbo proti dvema frontama: proti kapitolu in proti socialnim demokratom ali «reformistom», kar jih nazivljajo bolj ševiki.

Kar se Anglije tiče, je pisala «Pravda», se bo politika Kominterni napram njej temeljito izpremenila. Pred vsem se laburizem ne sme več dovoliti, da nastopajo v imenu vsega angleškega organiziranega delavstva. Prišel se bo torej na Angleškem boj tudi proti reformizmu — boj na dve fronti, ki bo, po mnenju glavnega glasila komunistične stranke, zahteval od Kominterni mnogo smelosti in iniciativnosti, a tudi previdnosti. Prva naloga angleških komunistov mora biti, da vržejo iz laburistične stranke razne pristaje MacDonalda, Thomasa in drugih. «Kominterni», piše «Pravda», «smatra buržujsko in socialno-demokratsko Anglijo za zelo nevarnega sovražnika, proti kateremu se hoče boriti z vsemi sredstvi».

Amnestija za kneza Windischgraetza in tovariše

Madžarska ponarejevalska afera, v katero so bili zapleteni knez Windischgraetz, načelnik budimpeštanske policije Nadossy in druge «glave», ki so ponarejali franc. bankovce po 1000 frankov, bo čitateljem še prav dobro v spominu. Zato jih bo pač zanimalo, da so vsi ti gospodje postali sedaj deležni — amnestije.

Povodom osme obletnice svojega vladanja je namreč regent Madžarske Horthy podpisal ukaz o politični amnestiji. Kakor je vladal izjavila, naj bi ta amnestija pripomogla do pomirjenja v državi, do ublažitve politične napetosti in notranjosti države in do konsolidacije. Zanimivo pa je, da o deležni amnestije samo desničarski elementi, ki so bili aretirani radi svojega včasih prevelikega navdušenja in po največkrat proti volji odgovornih vladnih krogov. Med te spadajo tudi ponarejevalci, ki so falsificirali francoski denar — kakor so sami izjavljali — zgolj iz patriotizma. Sedaj bodo vsi izpušeni na svobodo. Sicer se knez Windischgraetz, ki je bil glavni krivec v aferi, katere je svoj čas dvignila toliko prahu po vsem svetu, že par mesecev ne nahaja več v ječi, ker so zdravniki izjavili, da je bolan in da mora v sanatorij.

Kar se levčarskih elementov tiče, bodo amnestije deležni samo nekateri novinarji, ki so bili obsojeni na par let ječe radi prekršitve tiskovnega zakona. Emigranti, člani leve in komunisti, niso deležni amnestije in jim tudi kazni niso bile znižane. Na svobodo pa bodo izpušeni tudi vsi oni, ki so bili obsojeni radi razžaljenja regenta Horthyja. In teh je baje mnogo.

Prvi poljski podmorski čoln. Poljsko vojno ministrstvo je naročilo v Franciji prve tri podmorske čolne za vojno brodogradnjo poljske republike. Podmorniki se bodo dogradili še tekom tekočega leta. Posadka vsakega podmornika bo štela 40 mornarjev in 4 častnike. V tem mesecu bo odpotovalo na Francosko 18 poljskih podčastnikov, kjer se bodo izvežbali na podmorskih čolnih, nakar bodo imenovani za instruktorje v Gdinju.

Pilsudski v rimski kapeli. List «Kurier Poranny» je objavil naslednjo vest iz Rima: Vatikan je te dni končno javno odobril načrte za obnovitev foretanske kapele, ki je posvečena verzom: «Ora pro nobis, regina Poloniae». V načrtih za obnovo je bilo določeno, da bo italijanski umetnik na eni strani kapele naslikal poljskega kralja Jana Sobieskega, kako se zahvaljuje Materi Božji po svoji zmagi nad Turki pri Dunaju, na

nasprotni strani pa bi se bil moral naslikati procesija v Loretu povodom obletnice zmagave na pobudo sv. očeta Pija XI. pa se bo dodala še freska, ki bo predstavljala zmago maršala Pilsudskega nad današnjimi sovražniki krščanstva, nad moskovsko rdečo armado v letu 1920. pri Varšavi. Na sliki bo

poleg maršala Pilsudskega tudi tedanji papeški nuncij v Varšavi mons. Rattl, ki je danes papež pod imenom Pij XI. italijanski slikar, kateremu je bilo delo poverjeno, bo v kratkem odpotoval v Varšavo, da prouči potrebni material in da portretira za to sliko maršala Pilsudskega.

lastnik gostilne Jurij Velich, ki je javil stvar orožnikom.

— Delavec Josip Kocjan, stanujoč v ulici Pozzo št. 9, je javil orožnikom, da so mu bile ukradene štiri rjuhe, ki so se sušile na zunanjem hodniku stanovanja. Rjuhe so bile vredne okoli 200 lir.

— Ko se je 50-letni tožak Bonifacij Leggieri, stanujoč v ulici Molino a vento št. 5, predsočnočinim vrnil s dela domov, je v svoje nemalo presenečenje našel stanovanje zaprto; 28-letne Marije Catapano, s katero je živel v naravnem zakonu, ni bilo doma. Meneč, da je žena šla s doma po opravkih in da se bo kmalu vrnila, je mož nekaj časa potrpežljivo čakal. Naposled pa mu je neka soseda povedala, da je Catapanova odpotovala z vso svojo prilagojeno neznano kam. Ko je Leggieri končno odprl stanovanje, je ugotovil, da je Catapanova poleg vseh svojih stvari pobrala tudi več rjuh in razno perilo, ki je bilo njegova last.

Mož je javil zadevo orožnikom.

Tržaško sodišče

Prizivni dvor.

V prvih dneh februarja lanskega leta smo obširno poročali o razpravi proti Albinu Mian, Mariju Fabbietti, Petru in Mirku Licen, Josipu Capello, Ivanu Pellegrini, Kamilu Cocianich, Ivanu Pessu, Ivanu Scherl in Martinu Gracich, ki so se končala s strogo obsodbo vseh imenovanih. Marsikateremu izmed obtožiteljev bo še v spominu, da so imenovani bili obtoženi velikih sleparij, katerih poročila so bila večja središča jugoslovije. Na splošno se ceni priseljena svota na 450.000 lir. Ker pa se v tej zadevi že izdala jugoslovanske oblasti oprostilo razsodbo v preiskavi, je branitelj Pellegrin, odv. Zennaro, vložil priziv. Tudi drugi branitelji so nato sledili temu zgledu in tako je prišlo do obravnave pred tržaškim prizivnim dvorom.

Vsi branitelji, in sicer Zennaro, Turco, Giannini, Presti, Ferrero in Ninci so v svojih govorih obdelovali takovano «res judicata» (še soleno zadevo) in dokazovali, da sodno postopanje proti obtožencem sploh ni več mogoče. Prizivni dvor je deloma sprejel tozo zagovornikov, toda to le v pogledu Pellegrinija in Scherla, katerima je znižal dobo zapora sed-

mih na 4 leta, dočim je v ostalem potrdil prvotno razsodbo.

KAZENSKI DVOR

Tobak škodi v vsaki obliki. Tjajna «tvornica» cigaret.

Včeraj so stali pred tržaškim sodnim dvorom Julij Urich, službenec v tobačni tovarni Jacques de Botton, Ivan Wolfbeiss, trgovski potnik, Ivan Gasperini, Nela Periz, Artur Bugovich, njegova teta Marija Bugovich, Josip Stocovaz in Bianca Barissici.

Obtoženi so vsi protipostavne predelave tobaka in Urich se posebej tatvine 6 kg tobaka v trdki, kjer je bil uslužen.

Zadevo sta izsledila finančni kapetan Tricoli in tenente Pacinico. Najprej sta izvršila preiskavo pri Bugovichu, kjer sta našla 3 kg in 15 dkg tobaka, več modrega papirja (sličnega onemu, v katerega so zaviti zavojčki tobaka) in razne dele stroja za rezanje tobaka. Ustavila sta tudi imenovanega Uricha, ko je nesel Bugovichu v spodnjih hlačah skrit kilogram tobaka. Pri Mariji Bugovich sta našla tudi večjo količino tobaka v hiši. Blizu njene hiše, skriti med skalovjem so pa našli drugi deli stroja za rezanje tobaka.

Marija Bugovich pravi, da je stroj bil last Gasperinija, dočim ta odločno zanika. Drugi obtoženci morajo večinoma odgovarjati le radi navadnega hitopastva, ker so uporabljali tobak, ne da bi plačali določene državne carine.

To tudi večinoma priznajo, zato gre oravnava, skoro brez prič, hitro svojo pot. Branili so odvetniki Robba, Zennaro, Minio, Kezich in Crussiz. Obsojeni so bili:

Urich na 3 mesece in 10 dni ječe; Bugovich na 7 mesecev ječe, 700 lir globe in 1 leto strogega policijskega nadzorstva; Marija Bugovich na 6 mesecev ječe, 850 lir globe in eno leto strogega policijskega nadzorstva; Nela Periz na 6 mesecev ječe, 850 lir globe in eno leto strogega policijskega nadzorstva. Stocovaz, Barissici in Wolfbeiss so bili obsojeni na 655 lir globe.

Gasperini ni bil navzoč pri obravnavi. Sodni dvor je doznal, da se on nahaja pri Sv. M. Magdaleni, zato je državni pravnik predlagal, da se obravnava cepi, kar se je tudi zgodilo. Tako bo imel Gasperini posebno obravnavo, ko bo prišel iz bolnice.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Plače občinskih nameštencev

V pravilniku za občinske nameštence, ki je izšel v zadnji zbirki okrožnic goriške prefektore (Bollettino Atti Ufficiali), so navedene plače občinskih uslužbencev, katerih se bodo morale držati vse občine na Goriškem: V občinah do 2000 prebivalcev bo dobival tajnik plačo od L 8000 do L 9000 letno, vrh tega še 1500 lir odškodnine za aktivno službo. Občinski pisar od 4000 do 4500 ter še 500 lir odškodnine za aktivno službo. — V občinah od 2001 do 4000 prebivalcev bo dobival tajnik plače od L 8000 do 9000 L ter 1500 lir odškodnine za akt. službo. Pomožni pisar od 4000 do 5000 lir letno, vrh tega še 800 lir doklade za akt. službo. Občinski sluga od 4000 do 4500 L letno ter 500 lir doklade. — T občinah od 4001 do 6000 prebivalcev bo dobival tajnik plačo od L 9000 do 10.000 letno ter 2000 lir doklade. Dvoje pisarjev vsak od 5000 do 6000 lir ter 1000 lir doklade. Dvoje občinskih slug od 4000 do 4500 vsak ter 500 lir doklade. V občinah od 4001 do 6000 prebivalcev plače tajnik od 10.000 do 11.000 lir letno ter 2500 lir doklade. Dvoje pisarjev od 6000 do 7000 letno vsakega, poleg tega še L 1200 doklade. Dvoje občinskih slug vsakega od 4000 do 4500 lir letno ter 500 lir doklade.

Dramatična aretacija nevarnega zločinca

Goriška kvestura je zadnje dni zopet zaprla enega izmed tistih, ki so s svojimi zločin, tatvinami, ropi in goljufijami rogovili po Gori in goriški deželi. Bil je to Emil Širok. Širok je bil znan ne samo tukajšnjim oblastem, ki so ga iskale že leto dni, da bi prestopil kazni 6 let, ki mu jo je naložilo goriško sodišče, ker je vdrl lanske leto v goriško menjačnico Solter in Ziani v ulici S. Chiara ter odnesel iz nje vrednostnih papirjev za 6000 lir. Vrh tega ima Širok na vesti še mnogo drugih zločinov, radi katerih bi moral preostati še 7 let zapora. Vsega skupaj torej 13 let. Sodnijska oblast je že pred letom izdala tirnico za njim. Toda Širok je znal vedno ob pravem času izginiti in se je za nekaj časa celo utekel v inozemstvo. Pozneje se je vrnil. Toda pravilo so, da ho- di vedno oborožen okrog in je svojim znancom tudi trdil, da se nikdar ne bo dal živga prijeti. Pa se je zaenkrat v tem zmotil. Te dni je namreč kvestura zvedela, da se je Širok vrnil v Gorico in da bo čez noč spal pri svoji sestrji, ki stanuje za gradom v hiši št. 57. In kvestura je takoj poskrbela, da se Širok aretir. Okrog 2. popoldne se je napotilo večje število policijskih agentov pod vodstvom maršala Palumba k omenjeni

se je nahajala tam še kot begunka iz svetovne vojne. Ni imel ne očeta, ki je padel v vojni, in ne matere, ki je umrla v begunstvu. Sploh ni vedel, da se mora zgledati k vojakom, ker ni dobil nobenega obvestila. Drž. pravnik zahteva, naj ga sodišče obsodi na 6 mesecev zapora. Sodniki pa so mu naložili le 5 mesecev zapora, pa še to pogojno za dobo petih let. Kazen se ne vpiše v kazenski list.

Mlada mati, ki pretepa svojega nezakonskega otroka

Je to Francka Ambrožič, rojena l. 1907. v Idriji. Obtožena je, da je zanesmarjala in slabo ravnala s svojim nezakonskim sinčkom Ivanom, starim 10 let.

«Čemu ste delala tako?»

«Nisem ga mogla vzdrževati. Nijam nič, moram spat po vseh, na klopih itd. Prosila sem občino, naj ga vzdržuje — pa niso hoteli».

«Seveda, ste pač ena izmed onih lahkinih žensk. Ali ste res dejala na občini: «Ubijem ga tu pri občinskih vratih?»

«Ne, nisem!»

Mali Ivanček, drobčkan, vendar živahen in zgovoren deček, pove sodnikom, da hodi v tretji razred ljudske šole. Na vprašanje predsednika, če ga je res mama pretepa, pravi, da ga je že malo.

«Kaj pa, ko sta bila na županstvu?»

«Takrat pa me je hotela zadušiti» pravi brez tolmacha.

«Kje pa si zdaj; ali nisi več pri mami?»

«Ne obedujem v gostilni Kavčič, večerjam pri gospodu obč. tajniku, spim pa v hiši ubogih».

Franck Krčnik, občinski sluga, trdi, da je videl kruto mater, ko je držala svojega sinčka za vrat in grozila, da ga bo zadavila. Dočim pripoveduje občinski tajnik Alojz Cagliari, kako je prišla obtoženka k njemu v urad, da bi izprošila, naj ji sinčka spravi v kak uho- ni zavod. Ker ni bilo komisarja takrat v uradu, ji je rekel, naj pride drugi dan, hkratu pa ji je dal razumeti, da bo težko kaj, ker je ona še mlada in ima še trdne roke, da lahko za svojega sinčka poskrbi. Ko je prišla drugi dan in je komisar njeno prošnjo odbil, se je izvršil oni grdi prizor pred občinskim uradom. Orožnikovo povedo, da je Ambrožičeva ženska, ki se vlačila okrog in pohajkuje, svojega otroka pa je vedno zanesmarjala in ga pretepa.

Sodišče je nato neusmiljeno mater obsodilo na eno leto in en mesec zapora.

Se mlad je začel.

Julij Humar, rojen l. 1909. v Svetem, je imel na vesti, da je nek- noč, ko je spal skupno s svojim prijateljem Andrejem Klanjškom na nekem hlevu, slednjega okra- del ter mu pobral iz listnice štiri bankovce po pet lir ter enega za 50 avstrijskih kron. Vrh tega mu je ob neki drugi priliki pobral škatljo za cigarete v njej nahajajočih se 50 lir. Obtoženec tajl dejanje, trdi, da je vse to našel na tleh. Vendar pa mu vse to ne pomaga nič, ker so ga sodniki na podlagi še drugih pričevanj spoznali za krivega in ga obsodili na 3 mesece ter 22 dni ječe. Vendar so mu dovolili, da se kazen ne vpiše v kazenski list ter je le pogojna.

Oče, ki je pijanec ter pretepa svoje otroke in svojo ženo

Veliko smeja in dobre volje je prinesel v dvorano goriškega kazenskega sodišča, ki je bila včeraj polna ljudi, naslednji proces: Na zatočni klopi je sedel nekoliko ukrovljen oče, ki je bil obtožen, je radi pijanosti večkrat pretepal in grozil svojega otrokom. Kot je rečeno v obtožnici, je bil obtoženec, ki se imenuje Ivan Hvalič, iz St. Petra pri Gorici, precej nasilen, kadar se ga je napil; nič ni bilo varno pred njim. Lonci, skleda, krožniki, mineštra opoldne, stoli, sobna oprema, vse je letelo po hiši; skratka — uprizorjal je pravcarne volucije. Otroci so morali bežati z doma in včasih spati pri svojih sosedih ter se niso smeli vrniti, dokler ni vihar pojenjal. Vse to stoji v obtožnici in še to, da je nek- oženo, ki pa radi tega ni vložila tožbe proti njemu, z nožem lovili!

Pred sodiščem sicer prizna, da je strogo nastopal proti svojim otrokom, pa le zato, ker jih je hotel prisiliti, da bi ga spoštovali kot očeta. Spoštovali!

Otročička, ki morata kot priči pred sodnike, sta 13-letna deklica in 9-letni Ivanček. Zdi se kot bi se še pred sodniki bala strogega papana! Deklica pravi, da je včasih «papa» kričal nanjo, ko ni pokazala od njega dovolj spoštovanja, z mamo pa se je kregal zato, ker da mu je ona odgovarjala. Mali Ivanček pa čisto molči, le tu pa tam prikaže ali majo za glavo, kot bi hotel reči: da ali pa ne!

Drž. pravnik zahteva, naj se obtoženec kaznuje z enim letom ječe.

Sodišče pa ga obsodi na 6 mesecev, pa le pogojno za dobo petih let, upoštevajoč njegovo kronično vdanost alkoholu in slabomnost.

KERBINA

Požar.

Dne 24. pr. m., ko so se doma- tni vračali na dom iz svojih v- nogradov, so kar nenadoma zap- zali ogenj v parceli «Srednji breg». Nemudoma so o tem obvestili g. občinskega delegata, kateri je za- devo javil gospodarju G. Abramcu v Komen. ki je brez odlašanja priš-

ker se s Škrbinci podal na naznačeno mesto. Požar se je z grozovitno naglico razširil, pomagala mu je pri tem stara znanja burja. Na nepredvidno zvonjenje je prihitel tudi naš g. poteštati Panini v spremstvu g. karabinerjev na pogorišče, da z združenimi močmi omeji uničevanje ognja. — Škoda je precejšnja in znaša okoli 50.000 lir.

Po težkem naporu je množici uspelo zadušiti požar okrog 8. ure zvečer, nakar so se vsi napotili v Škrbino. Toda le malo počitka so imeli, kajti niti tri ure po vrnitvi so vračajoči se finančni stražniki iz Lipe z nekoliko strelci obvestili vaščane kakor tudi g. poteštata in karabinerje, ki so se nahajali še v Škrbini, na novo nevarnost, ki preti od požarja. G. poteštati je naprosil za voz ter se takoj podal v precejšnjem spremstvu gasilcev na pogorišče, kjer je še mestoma tlelo drevje in v presledkih bruhalo plamene kvišku. — Drugi dan, okrog 10. ure je bil zopet dan znak z zvonjenjem, da gori, in hipoma je bilo vse pokoncu. V tretje je g. poteštati prihitel z avtom v spremstvu g. sodnika. Vzpodbujal je ljudi z besedo in zgledom in tako se je končno posrečilo popolnoma zatreti vsak sled ognja, in to na Voljenjaku. — Vaščan.

BREGINJ

V Breginju in bližnji okolici je te dni začelo živahno gibanje. Upamo, da se pri pogozdovanju občinskega sveta, ki je v teku, pri regulaciji "Bele" in nje pritokov, dalje pri vodovodih in električnih napeljavah, ki se nameravajo zgraditi v tem letu, se bo upoštevalo načelo, da k delu morajo biti pritegnjeni predvsem domači delavci ali vsaj v pretežni večini. Veseli nas, da je visoka kr. vlada začela z važnimi deli v našem okraju.

AJDOVŠČINA

Pungratska granata.

Dne 24. maja bo preteklo deset let od tukajšnje strahovite eksplozije, ko so z ajdovškega municijskega skladišča na kolodvoru letele granate na vse strani, razstreljene in nerazstreljene, in kadar kdo naleti nanje v vodi, na polju ali kje pod Školjem, se spomni eksplozije. Te vrste granate so nevarne kot druge, ker so že pretresene in manjka morda le prav majhna malenkost, da se vnamejo. Takšno granato je vojaška komisija našla v našem Pungratu za gradom tik Hubija in ugotovila, da je skrajno nevarna, da jo je mogoče prenesti in da jo je treba razstreliti na mestu, kjer je ležala. Oblasti so ukrenile vse potrebno za javno varnost, določile čas razstrelitve na soboto ob štirih popoldne, vse hiše so morale ob tej uri odpreti okna, da jih ne razbije zračni pritisk.

Ob določenem času pa granate ni bilo več nikjer. Komisiji se je le z največjim trudom posrečilo najti granato na drugem mestu, skrito daleč proč v grmovju, na da bi bila mogla razstreliti jo še isti dan.

Kdo je granato prenesel in skril, kdo se je tako lahkomišljeno igral s svojim življenjem in varnostjo drugih ljudi? To ni več hudomušnost, to je nepojmljiva predrznost, ki meji že na paglavstvo. Kakor da poglavje brez konca ni že dodaj dovolj dolgo, Pungratska granata nas bo strašila še kak teden po zaslugi malopridnežev.

GERENKO

Vreme in moda.

Zima, ki je skoro že za nami, je bila letos precej ostra. Snega v kotlu nismo imeli preveč, a okoliščine so se z njim že lahko pobahali. Pred božičem je pritisnil za par dni prav hud mraz, a je zopet odjenjal. Zopet malo snega; za pust pa je bilo lepo in oblačno. Po pustu zopet par dni mraza. Vlekla je tudi kranjska burja. — Zdalj pa zopet naleta sneg. Pa bo najbrž kmalu izginil.

Druga reč je moda, na katero pa smo lahko pravzaprav ponosni. Samo ne na pravi način. Tudi

to je najbrž moda, da se ti "frklješ" od 15 do 17 let vlačijo po vasi ali bolj "nobel" povedano, po trgu na tak način, da bi človek mislil, da se nahaja v kakem zakotnem predmestju, ne pa na Cerknem! Najbolj simpatične so jasne noči z lunco in zvezdami. Seveda, zvezde vlečejo!

Starši, ne pustite otrokom kaj takega! Ne maram sicer dajati nobenemu lekcij, ker vsak sam uvidi, kaj je prav, kaj ne! — Vaščan.

PODERDO

Ogenj.

Pri nas je vedno kaj novega. Komaj smo odgnali mrjasca, že imamo druge novice. Sicer pa še vedno upamo, vsaj v svojih srcih, da nas pride ta ljuba zverina še obiskat, ko se ji obstreljene štečine zopet popravijo. Do takrat pa bo treba govoriti le o drugih novicah.

Pred dobrim tednom je začelo goreti pri Firbarju. Ni bilo nič posebnega. V peči je gorelo, cev se je razgrela — in drugo je razumljivo. Namreč vsak ve, kaj se zgodi, ako pride razbeljeno železo v dotiko s suhim lesom. Porečete vsi, da začne tleti. Najprej se kadri in prasketa, dokler zares ne zagori. Tako se je zgodilo tudi tukaj. Dobro, da se je zbudil neki mladenič, ki je naglo spravil ljudi na noge. Drugače bi bila nesreča gotova. Hiša se namreč nahaja tik drugih. Ako bi ljudje ne bili hitro pogasili ognja, bi se bil razširil tudi na sosedne hiše. Upajmo, da bodo drugi ljudje bolj previdni, da ne bodo nastale podobne nesreče.

Ogenj je bil šele začel svoje uničevalno delo, zato se je dal udušiti z vodo, prineseno v škafov. Kaj pa bi se zgodilo, ako bi se razširil? Lahko bi zmanjkalo škafov in tedaj bi se bržkone nosili v klobukih. Včasih smo imeli gasilno društvo z dobro brizgalnico. A sedaj? — Sveti Florjan, varuj nas ognja!

RENČE

Spet nekaj: Sedaj živimo v postnem času, seveda, v dobi resnosti, ko tiho preiščujemo ter kujemo nove načrte za bližnjo pomlad.

Na vse pustno norenja, katero je bujno zastrujalo mladino ter ji škodovalo na zdravju in žepu, so nekateri naši fantje odgovorili s prireditvijo, ki se je vršila v nedeljo, dne 4. t. m., v dvorani g. F. B. Dvorana je bila nabito polna občinstva. Na sporedu so bili: petje, solosevi, deklamacija, kupletje in igra v enem dejanju. Solospeve je občinstvo burno odobraval. Pri petju je nastopil tudi pevski zbor "Svica", kateri je vse iznenadil z nepričakovano navzočnostjo. — Prireditvev je končala kmalu po 7. uri, to pa iz raznih vzrokov. Želeli bi še kaj podobnega! — Frakcejer.

PRVACINA - DORNBURG

Frenos novega železniškega mostu. Kot je morda znano, so že skoraj pred letom dni pričeli v bližini prvaške postaje postavljati čez reko Vipavo nov železniški most, ker mislijo vpostaviti na dotični železniški liniji dvotirno progo. Železni most so postavljali na lesem ograjdu več metrov proč od starega železn. mostu. Ko pa je bila postavitev končana, so ta ponedeljek nov železni most potom premikajočih se valjarjev pomaknili tik starega in jo tako strnili. Med mostovostva je sedaj le približno pol metra praznega prostora. Tej zanimivi operaciji je prisostvovalo veliko radovednega občinstva, med katerim si videl tudi predstavnike lokalnih oblasti, poteštata itd. Tudi šolska mladina je prisostvovala.

TRIBUŠA

Novi zvonovi.

Ker se ni nobeden iz naše vasi oglasil, da bi v "Edinosti" poročal o tem, da smo v Tribušah dobili nove zvonove, sem se odločil jaz, dragi gospod urednik, da to naznamim javnosti. Predzadnji nedeljo, 26. pr. mes., se je vršila pri nas zamitva svečanost. Goriški kneznad-

škof dr. B. Sedej je blagoslovil v prisotnosti vseh lokalnih oblasti in številnega občinstva, okoličinov in domačinov, nove zvonove. Bilo je tudi precej veliko število botrov in botric. Svečanost in vse je bilo jako lepo; dekleta, ki so zvonove okrasile, so bila tudi pridna, in na ta način pripomogla, da si bomo ta svečani dan lepše zapomnili in ga dalje v spominu nosili. Zopet bodo zvonili zvonovi iz naših lin in nas vabili k delu in k molitvi ter nas spominjali na lepe čase, ki smo jih živeli, in hkratu na one, ko smo morali trpeti. Zvonovi so zlit iz bronca zaplenjenih avstrijskih topov.

SV. LUCIJA

Predavanje. - Odprtje gostilne.

Pretoklo nedeljo je pri nas predaval v šoli pred številnim poslušalstvom znani strokovnjak dr. Vallig o sadjereji. Na vrtu gosp. Marege so se pa vršili praktični poizkusi pravičnega cepjenja in obrezovanja. Sadjarstvo je pri nas ona vrsta gospodarstva, ki je najbolj zaostala. Sadjarstvo pomeni dosedaj pri večini izmed nas popolno zanemarjanje sadnega drevja, sajenje slabih vrst in še polno drugih pogrškov. Da bi vsaj kakšna pametna beseda dr. Valliga padla na rodovitna tla.

Po treh mesecih se danes zopet odprli občinstvu znana gostilna Mikuz. Poznana je ne-le po Tolminkem, ampak po vsej deželi. Zlasti letoviščarji so jo visoko cenili radi njene čudovito lepe lege in dobre postrežbe. Slovele ni zaman kot počitek in vzor turistične industrije na Tolminkem. Z zopetno njeno otvoritvijo se potrdi vera v omajano zaupanje na uspehe turističnega prometa v Gorah.

IDRIJA

Zima. - Vojašnica. - Bolnica. - Ceste.

Pred dobrim tednom smo pisali o lepem vremenu. Danes nasprotno — moramo pisati o snegu. V sredo smo imeli še lepo vreme, v četrtek pa se je pooblačilo in prišel je padati droben sneg. Ponoči so pričele padati bolj goste snežinke, tako da smo imeli v petek jutraj naše mesto že v beli odeji. Padalo je skoraj cel dan in še v soboto. Padal je suh sneg. V nedeljo se je ujužilo in imamo po ulicah pravo "lepo brluzgo". Upamo, da bo tudi ta sneg kmalu prešel in prišlo lepo pomladansko vreme. — Vojašnico v našem mestu se je pričelo zidati, ali so jo nameravali napraviti že na več krajih. Prvo mesto je bilo ob "novi cesti", ki pelje v Sp. Idrijo, napravil se je že temelj, a kasneje se je z delom prenehalo. Nato se je mislilo zidati na "Zemlji", pote mpr "Lilkarci" ob cesti na Godovič. Danes pa je menda za trdno napravljen sklep, da se vojašnica napravi visoko gori pod Kobalovimi planinami blizu cerkvice sv. Antona.

Tudi novo bolnico bomo dobili, in sicer zraven sedanje. Služila bo samo za jetične. S tem se bo gotovo ta zavratna sušica, ki razsaja posebno pri nas, omejila. Strojeno bo s tem veliko delo, za katero bodo vsi hvaliležni državci.

— Že zadnjič smo poročali, da se nameravajo popraviti ceste. V glavnem pride tu v poštev cesta Idrija — Želin, ki je v jako slabem stanju. Popravilo bo gotovo mnogo stalo, toda do popravila mora priti, ker to je najbolj prometna cesta iz naše kotline. Ako jo dobij v takem stanju še kaka povodenj, bomo gotovo popolnoma odrezani od sveta. Nimamo železnice, ne telefona; telegraf se tudi večkrat pokvari, posebno pozimi. Večkrat se je že zgodilo, da po dva dni nismo imeli nikakih vezi z ostalim svetom. Torej vsakekar bodo nova popravila cest dobro vplivala na promet, kateri se je od vojne sem precej dvignil.

Naročajte in širite
„EDINOST“

P O D L I S T E K

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina (32)

Roman v štirih delih
iz rusčine prevedel L. V.

«Preprosta ženska je! Po vsem se vidi, da je bila sobarica, ki jo je neumni Lolo vzel za ženo, ko bi bila lahko njegova ljubica,» — je sikala dalje kneginja Ana.

— Ne morem vam popisati, draga Matilda Ferdinandovna, kako sem bila razdražena; vsa sem se tresla in sem zavpila vanjo:

— Ni res, Margarita in njen brat sta iz poštene meščanske hiše, a oskrbnik v Vsevsvjatskem je njih stric!

— No da, on je bivši lakaj Petra Šastunova, komornika. To je res imeniten sorodnik, ha, ha, ha! — in kneginja se je rezgela kakor kobila.

— Obrnila sem ji hrbet in se zatekla v majhno rožnato sprejemnico. Toda kar me je tam čakalo, je preseglo vse, kar sem do tedaj morala pretrpeti zaradi te preklete reči...

Kneginja je za hip umolknila, da bi prišla do sapa in si obrisala pot, ki ji je tekla po licu. Generalka ji je prijateljski ponudila stekleničko z angloško soljo, in ker jo je pri vseh stvari največ Jurij zanimal, je vprašala kneginjo, na kakšen način jo je on užalil.

— Takoj boste slišali in boste lahko sami

sodili obnašanje Jurija Mihajloviča. Ko sem šla iz sprejemnice, je bilo tam okrog deset dam, med njimi Margarita in nekaj kavalirjev; ko sem po spopadu s kneginjo Ano se vrnila, so se dame razbežale, izvemši gospe Opoljeve in njene sestre Petriševe. Obe sta stali pri vratih, a Margarita je sedela vsa v zadregi na divanu z Moricem Osvaldovičem, ki je bil tudi mračen in navoljen, toda videti je bilo, da hoče ščititi sestro. Na moje začudenje sem videla tu več častnikov in drugih gostov, med njimi Jurija Mihajloviča. Imel je nekakšen izdajalski izraz na obličju in pogovarjal se je z Moricem Osvaldovičem po nemško.

— To znači pri njem, da namerava povedati kakšno grdobijo in to tako, da bi jo val razumeli, — je pripomnila generalka in namršila obrvi.

— O tem sem se kmalu uverila. Ko sem stopila blizu, sem ga slišala reči:

«Dovolite, gospod Miller, skoraj bi vam bil pozablil izročiti pozdrave vašega nekdanjega gospodarja!...»

— Ne, ne morem ponoviti vseh teh podlosti. Skratka, tako je osramotil nesrečnega Millerja, da je hotel takoj od mene in sem ga le s težavo umirila. Končno se je udal mojim prošnjam, toda družabno stališče Margaretino je tako omajano, da je ne morem uvesti v družbo, a tudi zapustiti je ne morem. Svetujte mi, kaj mi je napraviti?

— Treba jo je odstraniti, poslati kamorkoli, toda v družbi kakšne dostojne osebe. Seveda boste morali denarno podpreti Greto, toda jaz vem, da se vi takih malenkosti ne plašite, kadar gre za dobro delo, — je odgovorila generalka.

— Hvala vam za dobre besede, tako dobro

ZAHVALA.

Svim ustanovam, društvima i korporacijama, kao i gospodi prijateljima i znanjcima, koji su prigodom smrti našeg

Dr. Matka Trinajstića

budi kojim načinom dali izraza svome štovanju napram Pokojniku ili su svojim saučesćem u našoj boli nastojali, da ublaže našu tešku tugu, izriče podpisana u ime svoje porodice i sve rodbine našu punu osjećanu harnost. Posebna naša zahvalnost budi onoj gospodi, koja, mnoga i iz daljih krajeva nisu žalila puta niti nepogode vremena, te otprilica Njegove zemске останке na žalobnom putu.

Smatra se potpisana konačno dužnom doživotne zahvalnosti g. nu Dr. Anti Grgurini, što je za više od dvije godine znao očuvati našoj ljubavi Njegov nama skupocijeni život.

VOLOSKO, dne 4. marta 1928.

ANKA ud. TRINAJSTIĆ.

Potrl neizmerno žalosti naznanjamo, da je naša ljubljena mati, stara mati, sestra

ANTONIJA GODINA

v 78. letu svoje starosti, po dolgi bolesti, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se bo vršil v četrtek, ob 9. uri jutraj, iz hiše žalosti št. 51, na domače pokopališče.

HERPELJE, 7. marca 1928.

Jožef, Anton (odsoten), Janko (odsoten), Vinko (odsoten), Tončka in Cilka, otroci in ostali sorodniki.

Delujoči rudniki - brez rudarjev

Vsem je znano, da so stavke rudarjev v Angliji zelo pogoste. Da ne bi angleško narodno gospodarstvo toliko trpelo radi skoro neprestanih stavk, so začeli misliti, kako bi prišli do tega, da bi rudniki vseeno delovali — čeprav brez delavcev.

Ta zamisel ni nova. Pred nekaj desetletji jo je vrigel v svet neki zelo odlični znanstvenik ob priliki neke stavke rudarjev v Angliji. Ko so se v zadnjem času spet pojavile stavke rudarjev, so se spet oprijeli goromjenjene ideje sir-a Ramsaya. On je mnenja, da se stavke rudarjev dajo rešiti na prav preprost način... in sicer z odpravo rudarjev. Tudi brez teh bi morali rudniki vseeno funkcionirati, ohranjujoč z gorivom tovarne, hiše itd. Marsikdo se bo začudeno vprašal: na kak način vendar bodo delovali rudniki brez delavcev? Potrpljenje! Nič manj kot zažgali bi spodnje plasti premoga v rudniku in bi uporabili nastajajoče pline, ki bi prihajali iz rudnika, za polnjenje kolosalnih plinomerov. Ti plinomeri bi služili za pogon dinamostrojov, ki bi bili določeni za razdeljevanje obilne in cene električne energije v vse predele Velike Britanije. Angleži bi na ta način spravili v pogon svoje vlake, v delo svoje obrate, razsvetljevali bi cela mesta in posamezne hiše, kuhali hrano, kurili svoja stanovanja in delavnice, ne da bi spravili iz rudnikov na površje niti ene onče premoga.

Do tega čudežnega rezultata bi prišli brez posebnih težav. «Cevni transformator» 12—15 cm premera, ki bi ga pogreznilo tako globoko v zemljo, da bi dosegal različne plasti premoga, bi zadostoval za izvršitev čudeža.

Transformator bi obstojal iz dveh cevi različnega premera. Ena (tanjša) bi služila za črpanje vode iz podzemlja, druga pa za vbrizgavanje mogočnih vodnih par na premogovne plasti.

Kakor hitro bi zažgali z električno žico gorivo, bi se začela neposredna tvorba plina.

Znano je, da izločuje premog ob neki gotovi temperaturi hlapne ogljikovega monoksida, ki se užge. Vodni hlapi, ki bi obkrožali cev, bi prišli v dotik z razbeljenim premogom, ki bi se razkrojil v svoja dva elementa: v kisik in vodik. Kisik, ki bi se spojil z ogljikom, bi bil v stanu proizvajati neprestano monoksid, kateri bi potem, ko bi se spojil z vodikom, vzšel kvišku na površje, kjer bi hranil dinamomotorje.

Naravno, da ne bi mogel novi proces preskrbovati potrebnega premoga za paroplovbo. Toda, nekaj rudnikov bi zadostovalo za nabavo potrebnega premoga ladjam. V vsakem slučaju pa ne bi več nastala stavka vzemirila britanskega naroda. Anglija bi se, prepletena z zelo gostoto mreže električne napeljave, vrgla z obnovljeno silo na plodnososten trgovski in industrijski boj, — gotova, da ima v svojem področju neusahljiv vir bogastva.

Ne more se predvidevati, ali bodo imele stavke, ki mučijo in bičajo skoro v enakih presledkih Anglijo in ž njo ostali svet,

(Dalje na IV. strani)

Izvrstna jed

za kosilo in večerjo so testenine PEKATE, makaroni, spageti in drugi. Kadar kupujete zahtevaj 1/2 kg zavoje z napisom PEKATE.

MALI OGLASI

ČEVLJARSKI pomočnik, z dveletno prakso se sprejme. Via Molin Grande 42, Stopar, čevljarnica. 252

GLASOVIR, dunajski velik, z metalno ploščo, se prodaja L 1700. Via Solitaria 25, III. 253

HISA v Divači št. 23, v kateri se nahaja trgovina in pekarna, se prodaja. Jančar. 254

PRIDNA služkinja, ki zna dobro kuhati, se sprejme. Predstaviti se s spricvali od 10—11 ali 15—17. Naslov pri tržaskem upravnistvu. 255

POHIŠTVO iz trdega lesa, spalna soba in kuhinja, se prodaja. Cena zmerna. Nabrežina 101, pri postaji. 256

V AJDOVŠČINI se je odprl ženski salon. Moderno striženje las, pranje glave, onduliranje in čiščenje nohtov. Ženska moč. Priporoča se Anton Ergaver, brivec in lasničar, Ajdovščina št. 36. 257

BIVŠA državna drevninarica pri Rdeči hiši v Gorici ima na razpolago razne vrste cepljenih dreves, posebno jabolke 3, 4 letne in jih prodaja prvo vrsto po L 2 in drugo po L 1.50. 177

IZSELJENCI, ki potujejo v Ameriko, pomnite, da dobite vse najnovejše slovenske romane, slovnice, mašne in druge knjige v knjigarni Stoka v Trstu, Via Milano 37. 233

POROČNA soba, masivna, zelo močna, s psiho ali univallnikom 1700.—, mahagonjeva, topolova 1800.—. Posamezne postelje 160.—. Türk, Cesare Battisti 12. Pozor na številko. 249

SLUŽKINJA, zmožna vseh hišnih del, večša tudi nekoliko kuhanja, se sprejme takoj. Naslov pri tržaskem upravnistvu.

MEHANIČ, šofer, 18-letne službe. Naslov, Zerjal, Rozzol in Valle 672. 228

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko, Slavec, via Giulia 29. 218

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA registrirana zadruga z omeji. poroštvom vabi na

XXXIV. redni občni zbor

ki se bo vršil, v prvo sklican, v soboto, 17. marca 1928, ob 3. uri popoldne v lastni hiši via Torre bianca 19, I. nadstropje, v drugo sklican pa, po § 49 zadrugihih pravil, za primer neisklepnosti v prvi sklicbi, v sredo, 28. marca 1928 ob 3. uri popoldne.

DNEVNI RED:

1. odprtje letnega poročila in razbrutega sklepa za l. 1927;
2. razdelitev čistega dobička;
3. poročilo o rezervnem zakladu;
4. čitanje revizijskega poročila;
5. razni predlogi;
6. volitev načelnstva;
7. volitev nadzorništva.

*) § 50. Vsak zadrugiščnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu. O teh predlogih pa občni zbor ne more precej sklepati, ampak le odloči, če se sprejme vzamajo v pretes ali če se morajo izročiti posebnemu odelku ali nadzorništvu, ali pa načelnistvu, da se o njih poroča v bodočem občnem zboru. Ti predlogi se morajo postaviti na dnevni red bodočega občnega zbora. 284

slabšo luč Jurijevo ravnanje, ki ga je nazvala «gnusno spletko» proti stari in udani prijateljici rodbine. Toda v veliko generalnikino nevoljo ni njena povest tako ozvolovila Mihaila Petroviča, kakor je pričakovala.

— Če je Jurij govoril resnico, potem ima prav, da je opozoril kneginjine goste, da se nahajajo v družbi lakaja in sobarice, — je mirno odgovoril na ženinne besede. — Nihče ni obvezan trpeti kaj takšnega zaradi človekoljubnih muh stare bedakinje.

General je dobro vedel, da je v ženinii povesti vse, kar se je nanašalo na njegovega sina prepovedano z žolcem; razen tega pa je bil še od lanskega leta hud na vso nemško zalego, ki mu je povzročila toliko vznemirjenj, in ki mu krade. Iz lenobe, brezskrbnosti in sebičnosti se je bal najmanjše narušitve svojega mira, zato je rajši molkal, prepuščajoč ženi, da je gospodarila po svoji volji, včasih se je pustil pogovoriti v takim dejanjem, katere je pozneje obžaloval; in takih trenotkih kesanja se je zbudil v njem srd proti ženi in želja jeziti jo.

Hoteč zvedeti resnico o dogodkih tistega večera pri kneginji, je komaj čakal sina. Nekega večera, ko je bil Jurij videti veselejši in zgovornejši kakor po navadi, ga je spremlil v njegovo sobo ter mu povedal o nepričakovanem obisku Repjeve v spremstvu vnučkov in Millerja. Nato ga je vprašal nekako mimogrede:

— Povej mi, prosim te, kaj si napravil Olimpijadi Arkadjevni? Matilda trdi, da si jo užalil v njeni hiši in da si bil sploh sirov z njo.

Jurij se je od srca nasmajal.

pa posledico uresničenje zamenjati sir-a Ramsay-a.

Ce se že ne bo nikdar uresničili sir-a Ramsay-a, pa ni dvoma, da se vrši resno in zelo vztrajno prizadevanje po celotnem svetu, da bi se našla kakšna druga energija, ki bi osvobodila narode od odvisnosti premoga, katerega zaloge se, kakor izgleda, izčrpajo.

L. M.

Gospodarstvo

Glava bilanca italijanske banke

Prvi izkaz emisijskega zavoda Banca d'Italia, ki je bil objavljen po dovršeni stabilizaciji lire in uvedeni zlate denarne veljave, datira od 10. januarja t. l. Izkaz je nekakšna zlatna bilanca Italijanske banke in nam v primeri z onim od 20. decembra preteklega leta nudi naslednje zanimivosti:

zlatno	1.174,4	4.547,1
zlatno	92,2	—
zlatno	1.635,1	7.558,4
zlatno	2.901,7	12.105,5
zlatno	—	1.847,7
zlatno	4.227,1	—
zlatno	2.320,1	1.331,9
zlatno	12.903,4	1.887,4
zlatno	23.330,0	23.679,6
zlatno	17.764,4	—
zlatno	3.391,6	—
zlatno	21.411,9	21.160,0

Najvažnejše izjembe so se izvršile med rezervami zlata, srebra in zlatih deviz in v raznih aktivah. Italijanska banka je namreč do stabilizacije lire na podlagi 3,66 papirnatih za eno zlato liro računala celotne rezervne po predložitvi pariteta, kar bi se z drugimi posredniki reklo: ena papirnata lira je bila po bančnem izkazu enakovredna eni zlati liri. Rezerve Italijanske banke so se razen znanih 92 milijonov dolarjev Morganovega posojila vladni v zadnjih mesecih preteklega leta pomnožile še zlatnimi devizami, ki jih je oddal Italijanski Zavod (Istituto dei Cambi). Vrednost zlatih in deviznih zalog Italijanske banke je bila zvišana po novem odnosu med zlato in papirnatim liro in na ta način smo prišli do vsote 12.105,1 milijonov lir. Dobljena nad vrednost je bila priznana kot lastnina države, ki jo je zopet odstopila Italijanski banki v svrhu odstopila oblika bankovcev za račun države v znesku 4.227 milijonov lir. Tako je izgubil iz izkaza komisije banke državni bančni oblik, ki ni pomagal nič drugega kot neproduktivni dolg.

Postavka »zlato« znanu je razen tega še nekatere druge važne izjembe. Pri Angleški banki (Bank of England) depozirana zlatna zaloga, ki je porok za redno odplačevanje Italijanskega vojnega dolga napram Angliji, je izginila iz blagajniških aktiv in ne služi več kot rezerva za kritje bančnega oblika. To zlato tvori poseben račun. V oziroma padla velika količina zlatne postavke »razne aktiv«, ki je v ozki zvezi s prenosom izkupička 100 milijonskega dolarskega posojila med skupne zlate zaloge. Vlada je kakor znano, koncem avgusta 1926. nakazala Italijanski banki 90 milijonov dolarjev tega kredita — po takratnem tečaju čez 2.700 milijonov lir — in s tem činom se je začela sedaj že končana sanacija denarne veljave.

Končni rezultat vseh v prejšnjih odstavkih navedenih transakcij je početvorjenje zlatih in deviznih zalog emisijske banke. Bančni oblik in tekoče obveznosti znanu je le malenkostno znižanje, kar je za današnje stanje gospodarstva zelo dobro. Razlika v kritju, ki je pred vojno znašala 71,54%, se sedaj vrti okoli 58%. Omembe vredno je tedaj dejstvo, da predpisuje Statut Italijanske banke le 40 odstotno kritje emitiranih bankovcev.

Dobiček iz valorizacije deviznih in zlatih rezerv je bil, kakor že omenjeno, uporabljen v prvi vrsti za ertanje postavke »državni predujmi« (oblik bankovcev za račun države). Iz zlate zaloge je dalje izšel znesek 1847,7 milijonov lir, ki služi edinele kot poročilo vladnih obveznosti nasproti Angliji. Končno so bile odpisane tudi aktivne »dividencijske konsorcije« za vsoto 988,2 milijonov lir. Ta konsorcij je nastal po polomu zavoda »Banca Italiana di Sconto«, spriču katerega je bil imobiliziran precejšen del italijanske industrije. Dve tretjini po emisijah bankah dovoljena kredita je zahtevala likvidacija omenjene banke, ostala tretjina se je uporabila za ščiteno zalogo »Banca di Roma«, ki je pozneje prišla v denarne težave. Skupna vsota po konsorciju prevzetih obveznosti je v začetku akcije za sanacijo lire dosegla 3400 milijonov lir. Iz navedenih postavk izviračajo imobilizacije emisijske banke se je v teku valutne reforme znatno zmanjšala.

Srebrne zaloge ne najdemo več med rezervami bančnega izkaza. Češar se da sklepati, da jo je bržkone kupila država v svrhu kovanja srebrnih novcev.

Zlata bilanca Italijanske banke nam podaja dovolj jasno sliko glede končne sanacije denarne veljave.

TRŽAŠKA KMETIJSKI DRUŽBA V TRSTU

ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Semena. Vse vrste semen za sadanje setev. Vsa zelenjadna semena, cvetlice v zavrtih in poljska semena naročena iz Nemčije.

Detalje in trave najboljši kakovosti, garantirane, brez predmetice ter preiskane na preizkuševalnem zavodu.

Mešanice trav za težke in lahke zemlje.

Krompir »Onsida«.

Naročili smo več vagonov izbrane krompirja »Onsida« iz Kororč, za katerega sprejemamo naročila do 10. t. m. Sprejemamo naročila tudi za manjše količine, kar terga odpošljemo ob priložnosti v Trst na naslov naročnika.

Umetna gnojila.

Mešanice za krompir, pripravljene, ter posamezne vrste umetnih gnojil, kakor Superfosfat, 40-42% kalcijevo sol, žveplovo kislino amonijak in žilski soliter.

Ribja moka, mesna moka, ribje jetrno olje (namočeno v zbiru), klijano apno, vse znamke »Nesoma«, orehove tropine, laneno seme, ter navadna ptičja krma.

Zemljeljsko orodje in čebelarstvo potrebščine, kmet, stroje, transportne vrče za mleko, mlečne posnemaalnike itd.

Modra galica.

Prva pošiljatev angleške modre galice je vasa oddana. Druga pošiljatev nam bo dospela koncem meseca aprila ali začetkom maja t. l. Opozorjamo vse one, ki se še niso preskrbeli z modro galico, da takoj prijavijo svoje naročilo, da ne ostanejo pozneje brez blaga.

Tržaška kmetijska družba v Trstu

ul. Torrefianca 19 in Raffineria 7

Tel. 44-39.

BORZNO POROČILO

Trst, 7. marca 1928.

Amsterdam 758-764, Belgija 261-265, Francija 74.30-74.60, London 92.20-92.40, New York 18.85-18.91, Španija 315-321, Švica 362.50-364.50, Atene 24.85-25.35, Berlin 449-455, Bukarešta 11.40-11.80, Praga 55.95-56.25, Ogrska 328-334, Dunaj 263.50-269.50, Zagreb 33.10-33.40.

Uradna cena zlata (6. 3) 305.47; vojnoodškodn. obveznice 78.20.

Pogled na delavnico angleškega časopisa

Kakšen je angleški časopis

Poročevalec nekega italijanskega lista poroča iz Londona o tem, kako se tiskajo angleški časopisi. Njegov članek je zelo zanimiv, ker nam kaže, s kakšno preciznostjo, sigurnostjo in naglostjo se urejuje časopisje svetovne veljave kot je angleško, ter osvetljuje hkratu njegovo tipično - karakteristično stran, ki jo ima samo angleški časopis. Zato bo gotovo bralce »Edinosti« zanimalo, ako se malo pobavimo z omenjenim člankom.

Karakteristika Londona je vse, kakor njegova ulica »Fleet Street«. Ta ulica je nekakšna častnikarska žila cele Angleške, kajti v tej ulici imajo skoraj vsi angleški časopisi svoja uredništva in svoje tiskarne. V ponosnih urah, ko grede časopisi v tisk — cela ulica naravnost bobni od ropotanja strojev. Uredniški lokali, ki se nahajajo v tej ulici, kljub temu, da so možganski del tako zelo obširnih časopisov — niso navadno obširni, udobni in nimajo nikakih pos. značilnosti kot kot bi se človek predstavljal, ko vidi časopis od 20 do 24 strani ter v njem vse polno novic, člankov, dopisov, oglasov, informacij in t. d. Uredništvo ali »the staff« angleškega časopisa je zelo omejeno ter ne presega veliko dosti osebja manj obsežnega ostalega kontinentalno evropskega časopisa. Ta skrivnost pa, da se z maloštevilnimi delavci tako veliko napravi, leži v tem, da je pri časopisju delo precizno porazdeljeno in disciplinirano. Toda tudi uredniki in ostali duševni delavci časopisa se morajo odlikovati po svoji pridnosti, izvežbanosti, hitrosti. V urah, ko se časopis pripravlja, gre delo hitro in intenzivno naprej, da se prav nič ne ustavi. Vsak član uredništva je odgovoren za svoj del in se to odgovornosti zaveda. Ako pregledano delo v dobi 24 ur — pa se lahko popolnoma seznanimo z vsem mehanizmom in svojo tehniko pripravljanja angleškega časopisa.

Kako se pripravi in razdeli delo

Najnavadnejši so oni časopisi, ki se tiskajo čez noč in že v zgodnjih jutranjih urah izidejo. Angleži imenujejo take časopise »morning newspapers«. Prvi duševni delavec tega časopisa pride v uredništvo okrog 10. ure dopoldne. To je takozvani »new editor«. Naloga tega je predvsem, da pregleda najprej notico po vseh drugih časopisih, vseh uradnih ceremonij, »meetings«, slavnosti in sploh vsega, kar bi imelo pomen in bi se izplačalo, da pošlje na lice mesta, kjer se bo dogodek ali ceremonija izvršila, takozvanega reporterja (poročevalca), ki bi za časopis zvečer poročal. Sploh on drži v evidenci vse dogodke nastopajočega dne, kolikor jih more že sam predvideti. To delo new editorja je zelo važno. Mora biti hiter in več, da odpošlje poročevalce na vse strani — še preden dobi suboparnejša poročila agencij potom stroja »tape«, ki ga ima vsako uredništvo v svojem uradu. Ako se ima izvršiti kak do-

godek zunaj mesta, mora telegrafirati običajna dopisnica, ki bo posrebljena za poročilo, ali pa odpošlje tja posebnega poročevalca. Na ta način gre njegovo delo naprej in ure potekajo. Pride & sverter Tedaj konča »new editor« s svojim delom. Preden zapusti urad, pa napravi nekako poročilo, takozvani »news editor's statement«. To poročilo ima tri razdelbe. Vsebuje najprej vsebino »subit«, nato »writers« (ime poročevalca, ki ga je odposlal, da se za zadevo »subit« pozanima in napiše poročilo), »space« (približni prostor, ki ga naj zavzame poročilo reporterja) in končno še »remark« (opombe). Ko »new editor« konča to svoje dnevno poročilo, ga podpisuje in izroči svojemu nasledniku v službi »night editor«-ju, ki pride šele tedaj v urad in prevzame delo. On pa lepo vzame klobuk in palico in odide mirno domov brez vsake nadaljne odgovornosti.

Ravnatelj in uredniki

Ravnatelj časopisa se imenuje na kratko »editor«. Ta pride na uredništvo šele pozno popoldne. Ravnatelj angleškega časopisa ni navadno kak politik ali politični pisatelj, tudi ne tako, ki bi odlišni listu kaka svojo značilno politično ali kulturno idejo. On tudi ne piše člankov, ali pa le redkokdaj. On je nekak izvrševalni organ, katerega naloga je razdeliti in disciplinirati delo med vsemi glavnimi uredniki posameznih razpredelkov v časopisu — in da vidi in nadzoruje, da gre vsa stvar lepo v redu naprej. Končno ni potreba niti, da je »editor« kaka učena glava. Glavna stvar je, da dokaže, da ima smisel za organizacijo, da zna biti avtoritativni, večer in zmoten, pred vsem pa, da misli popolnoma zunajstično. Faktično pa on ni pravi ravnatelj. Ta je šele »managing editor«, kateremu je poverjena tehnična plat lista.

Z »editorjem« pridejo hkratu v urad razni glavni uredniki posameznih oddelkov, ki prevzamejo delo »news-editorja« čez noč. To so deloma »chief sub-editor«, ki ima nekako podobno funkcijo kot pri nas glavni urednik lista. Urednik političnega lista se imenuje »foreing editor«, oni sportnega oddelka »sporting editor«, dočim je »magazine editor« urednik raznih zanimivost in ilustracij.

Ko pridejo v uredništvo vsi ti glavni uredniki, dobe že pripravljeno delo. Nato jih pokliče vse skupaj »editor« v svoj kabinet, kjer se začne prava konferenca, na kateri napravijo približno strukturo časopisa, ki ima iziti drugi dan zjutraj.

Konferenca ali seja

Na tej seji ali konferenci se najprej v vroči debati razpravlja o najvažnejših političnih dogodkih, ki so se izvršili tekom dneva v notranji politiki, nato pride na vrsto zunanja politika. Različni uredniki izrekujejo različna mnenja s svojih stališč, ki se končno vestransko prouče, da se zavzame potem enotno stališče, ki ga končno potrdi in določi »editor«. Na podlagi teh načelnih osnutkov se nato napiše poročila in članki. Slog angleških člankov je resen, težak. In še to dobrohotnost imajo angleški novinarji, da so vedno dobro informirani, poučeni. Zgodijo se tudi — in je to tudi tipično za angleški žurnalizem, da se po več mesecev vlečejo članki izpod peresa enega samega o enem in istem predmetu. Na ta način se snov do določene predela in angleški čitatelj se v tem oziru tudi zelo potrpečljivo in se tako hitro ne naveličajo ene in iste stvari.

Možgani in stroji

Po končani konferenci razdeli vsak urednik posameznih oddelkov (rubrik) gradivo nabrano in določeno za časopis tistega dne svojim podurednikom. Ti sestavijo iz gradiva potem notico in članke. Če je snovi dovolj, tedaj gre delo z lahkoto in hitro naprej in uredniki prebijejo noč sicer v mraznem delu, toda z zadovoljenjem. Drugače pa je, kadar je premalo gradiva. Tedaj se obeta urednikom slaba noč napornega dela. Treba je izbirati take notice, ki se dajo kolikor najbolj razširiti in na široko povedati. In ni redko, da priročno v takem slučaju v list marsikaj izmišljenega in se tako rode znane »častnikarske race« ali pa prehitre novice.

Ko je to končano, pride na vrsto bolj mehanično delo. Zapolni se »sub editor«. Ta ima nalogo impaginirati časopis. Toda mesto da bi ga impaginiral — kot se dela to navadno v tiskarni, ga kratkoma impaginira v uradu. Sestavi približno list na straneh, ki nosijo obrb časopisa, ter tam uredi članke z ozirom na njih vrednost, važnost, dolgotrajnost, obširnost itd. To grobo sestavo lista pregledajo nato še drugi, tudi »editor« sam.

Znamenite so v angleških listih notice, takozvane scoops. To je notica, ki obsega kak najnovejši dneveni dogodek bodisi v mednarodni kot tudi v notranji politiki. Tudi v drugem časopisju, ne samo v angleškem, se dobivajo podobne notice, toda nikjer niso tako senzacionalne in tako hitro približene kot ravno v angleškem. To pa radi izvanredne informiranosti ter nečuvne organiziranosti angleškega časopisa. Znan je na primer »scoop«, ki jo je objavil »Times« »Berlinskem paktu«. Prinesla ga je še tisto jutro, ko so pakli stranke podpisale.

Zadnje novosti odpošljajo v uredništvo razne agencije in sicer potom takozvanega stroja »tape«. Ta stroj je iznašel Mr. F. Higgins. To je precej kompliciran elektromagnetni stroj za tiskanje, ki ga imajo v uradu in je potom zic zvezan z agencijo, ki oddaja notice, katere se potom kar avtomatično natisnejo. Tako odpošlja agencija v Londonu nekaj minut pozneje, ko vest dobi, slednjo na vse urade hkratu, ki imajo »tape«.

S tem je sestava lista gotova. Za postavitev in razmerje naslovov poskrbi »sub editor«, dočim sestavi »advertising editor« okvir javnih oglasov, ki ga odpošlje še k editorju, kateri da dovoljenje za objavo.

Takoj nato se sestavi bill — to je pola, ki vsebuje vse glavne novosti lista in katerega odpošljejo z več kopijami razprodajalcem različnih mest.

Temu sledi pregledovanje teksta od strani »readers«, kajti tekst v angleškem časopisju mora biti brezhiben. Tekst prečita deloma tudi editor, night editor, sub editor, dokler ga ne pregleda še »zaključni urednik«. Ta je navadno odvetnik, ki ima nalogo, da pregleda vse, kar bi znalo približno v listu škodovati, bodisi da tiči kje kako razgaljenje časti, kak pregrešek proti tiskovnemu zakonu, svobod-

Razne zanimivosti

Nebotičnik v Moskvi.

Državna gradbena industrija namerava v Moskvi zgraditi nekaj nebotaličnik. V ulici Berznevskaja se je že pričelo z gradnjo takega poslopja, ki bo dom vlade sovjetskih republik. Ta hiša bo zelo velika. Največja dvorana bo imela prostora za deset tisoč ljudi. V tem domu se bodo vršili sovjetski kongresi, velika zborovanja, strankarski shodi in podobno.

Slovit bandit ustreljen

Stamuele Stocchino je strahoval že od leta 1925. dalje cele sardinske okraje. Napadel je blizu m. Neddudja. Po strašnem trpinčenju Neddudja. Po strašnem trpinčenju je razmesaril svojo žrtve in predložil kose mesa prašičem kot krmo. Pred dvema letoma je ustrelil arizonskega župana in enega fašista. V avgustu nato je obstrlel nekega posestnika, v septembru je ustrelil kmeta Loi-a in obesil v gorski soteski nekega vojaka. Lansko leto je umoril več oseb, med temi se sedemletno hčerko svoje prve žrtve Neddudja. Vsa Sardinija se je tresla pred tem zločincem. Vlada je razpisala nagrado v znesku 200.000 lir na glavo morilca. Prejšnji ponedeljek je padel ta ropar in nasilnež v boju s karabinerji. Vse prebivalstvo se je oddahnilo. Načelnik vlade je čestital sardinskemu prefektu.

Tovarna zgorela.

V Parizu, in sicer v okraju Belleville je zgorela tovarna za precizjsko mehaniko Continouca. Je to ena največjih tovarnen na Francoskem za pisalne stroje, kinematografske aparate in precizjske instrumente. Škoda se ceni na več milijonov frankov, ki je pa krita z zavarovalnino. Med drugim je zgorelo 1500 pisalnih strojev. 1100 delavcev je sedaj brezposelnih.

Boj za graščino Chambord.

Kakor smo že svoje dni poročali, je tožil princ Sikst Bourbon-Parmski v svojem in v imenu osemnajstih drugih dedičev po pokonem vojvodi Robertu Parmskem francoski erar na izročitev graščine Chambord. Francoska država je namreč ta grad, ki je pripadal po smrti vojvode Roberta njegovemu starejšemu sinu princu Elias-u, zaplenila l. 1925, ker je bil princ Elias avstrijski državljani in torej sovražni inozemec. Princ Sikst Parmski, ki se je bojeval v belgijski armadi, je tožil francoski erar, češ, on ima pravico do dedščine in ni sovražni inozemec. Sodni dvor v Orleansu je v smislu izvajani zastopnika francoskega erarja zavrnil tožbo princa Siksta in ugotovil, da je odločitev danajskega dvornega maršalijata iz leta 1909, s katero je bil postavljen princ Elias za dediča graščine Chambord, pravomočna in da je princ Elias edini lastnik graščine in domene Chambord. V smislu te pogodbe je torej tudi zaplemba domene, ki se ceni na deset milijonov zlatih frankov, pravomočna, in graščina Chambord ostane lastnina francoske države. Oba brata Parmska sta torej svojo pravdo izgubila.

Redko slavlje.

V Oberweilerju na Württembergem je obhajal v sredo v krogu svojih osmih sinov, dva in štiridesetih vnukov in vnukin in treh pravnukov mizarski mojster Robert Freidinger svoj devetnajsti rojstni dan. Freidinger se je namreč rodil leta 1852. na dan 29. februarja in včetrki ta dan je bilo od tedaj vsega skupaj devetnajst deset in dvajsetih februarjev. Nemški listi žele, da bi slavljenec slavil pri popolnem zdravlju in v povečanem krogu svoje družine tudi svoj dvajseti rojstni dan, na katerega bo moral pač čakati Freidinger še štiri leta.

Novo znamko na Ruskem

Sovjetska pošta uprava je sklenila, da proslavi jubilej Tolstega in Gorkoga z izdajo dveh serij

nemu tisku itd.

Nato gre list okrog 2 popoldne v stroj in tedaj se ga v najkrajšem času natisne na tisoče in tisoče izstikov.

Časopis se razpošlja

Tudi v tem pogledu prednjači angleško časopisje čeli Evropi. Z neverjetno naglico se časopisi v Angliji razširijo. Za to poskrbi predvsem W. H. Smith and Company, družba za razpečevanje časopisov, ki je bila ustanovljena že leta 1820. Ona ima monopol za razprodajo skoraj vseh angleških časopisov ter ima v cel Angliji nad 2000 razprodajalnic. Iz dejstva, da ta družba po svojem hitrem razpečevanju nadkriljuje pošto, nam postane umevno, zakaj angleški časopisi ne poznajo stalnih naročnikov. Ob treh zjutraj izidejo časopisi. Takoj s prvimi jutranjimi vlaki se raztepejo po celi Angliji. Na postajah čakajo uslužbenci Smith, ki obdrže gotovo število časopisov v razprodajalnicah, ostale razdelijo med »boys«, ki jih že v zgodnjih jutranjih urah raznesejo po ulicah, jih puščajo pred vrati naročnikov itd., tako da komodni Anglež, ko vstane in se odpravi k zajtrku, že izve iz svojega časopisa, kaj se je prejnj dan zgodilo v njegovi domovini in v inozemstvu.

D. B.

Najdba starega temeljnega kamaa

Na pokopališču kraja Nor Bayaset-a v ruski guberniji Erišanu se je našel pred kratkim kamen z napisom kaldejskega kralja Rusa I., ki je živel od leta 763. do ??? pred Kr. rojstvom. Gre za steber iz bazalta, ki je vanj na obeh straneh vdolben napis, ki se je razbral in ki javlja v kaldejsčini, da je Rus, sin mogočnega kralja Sardurja, premagal kralja dežele Veli-Kuki in ga uklenil in da bo v proslavo te zmage zgradil palačo. Zdi se, da je bil omenjeni kamen z vdolbenim napisom temeljni kamen napovedanih palači. Napis je radi tega še posebno važen, ker pojasnjuje, da se ujemata stara dežela Veli-Kuki z današnjo Georgijo.

Nenavaden oglas.

V nekem saškem dnevniku je bil priobčen sledeči oglas: »Ženitna ponudba. Dobro stoječi trgovec išče v svrhu zakona družico prijetne zunanosti in prijaznega značaja. Zenska brez slepega črevesa imajo prednost«.

Slavčki na potovanju.

Pred nedavnim časom sta zapustila dva para slavcev Anglijo in se napolila s parnikom v Novo Zelandijo, kjer se izpusitja v nekem parku. Na ta način upajo te pevec udomačiti tudi v tej deželi. Novozelandska vlada se trudi na vse mogoče načine, da bi pomnožila živalstvo, ki ga je tam tako malo. V tamošnjih vodah se gibljejo že evropske postvri in druge ribe, medtem ko se sprehajajo po tamošnjih temnih gozdovih jeleni iz Kanade. Ker so se izdali strogi zakoni, ki naj čuvajo te na novo vpeljane vrste živali, je vlada prepričana, da se bodo plodile in v kratkem oživile tamošnje kraje.

Skoki zidove.

Ko je privozi vlak na monakovski glavni kolodvor, je padel vlakovodja Baumeister z lokomotive in si prebil pri padcu glavo. Lokomotiva, oproščena vsakega vodstva, je vozila dalje s hitrostjo tridesetih kilometrov na uro, prebila zid v remizi električnih lokomotiv, divjala dalje, prebila drugi zid in se komaj potem ustavila. Več oseb je bilo pri tem težko ranjenih. Vlakovodja je umrl na dobljenih ranah.

Čudna operoka.

V vasi Martonos pri Centi je umrl dva in sedemdesetletni kmet Veljko Pataski. Čeprav je bil znan kot čudak, je povzročila njegova operoka veliko začudenje. Pokojnik je določil, da se mora na dan pogreba potočiti 5 h njegovega vina in razdeliti pet stotov mesa med vaščane. Vse čas pogreba naj zvonijo vaški zvonovi in naj igra godba. Žalujejo ostali so izpolnili točno zadnjo željo pokojnika in tako je prišlo, da se je vsa vas že pred pogrebom precej opila in kmalu pozabila, da je umrl njen dobitnik.

Kar pet jahalk.

Lansko leto smo poročali, kako je Francolinja Derange jahala iz Pariza v Berlin. Sedaj se je odpravilo pet drznih jahalk, da pohaja iz Pariza v Cannes. Gre za stavbo. Pri tem se jim je predpisal otekujoči pogoj, da se na svoji jezi ne smejo poslužiti pomoči nobenega hlapca, da morajo torej svoje konje krmiti, napajati, čistiti in sedlati.

Črne rože.

Velike cvetličarne na Turškem imajo sedaj za bližnje poletje veličanska naročila za dobavo črnih rož, kojih nega in vzgoja se je lan-

sko leto prvič posrečila. Naročila prihajajo iz cigaretnih industrij, kajti Amerika je ustvarila sedaj novo modo in napravila cigaretno ustnike iz rožnih peres v najrazličnejših barvah, pri čemer se najbolj pazi na to, da ni poznati na ustnikih rdečila pobarvanih ustnik ameriških kadilk.

Štirje teliki.

V kolonski hišici, ki je last Marije Nicoletta, v Nus (dolina Aosta) je vrgla krava te dneve štiri popolnoma zdrave in normalne telčke. Ker ima krava še enkrat toliko mleka kakor druge, je prehranitev vseh štirih telčkov zagotovljena.

Znal si je pomagati

V neki vasi pri Oderbergu se nahaja v bližini velike kmetije že nekaj tednov velika tabla s sledečim svarilom: »Avtomobilisti! Vozite počasi! Vsaka povožena gos stane 50 mark!« Kakor trde ljudje iz okolice omenjenega kmeta, je imelo to svarilo precejšen uspeh.

O KINU.

Ameriški trgovski komisar v Parizu je te dneve dovršil zanimivo statistiko. Na podlagi obširnih poizvedb je sestavil namreč točno statistiko, ki obsega vsa na svetu obstoječa kino-gledališča. Po njegovih izvajanjih je sedaj na vsem svetu 52.000 takih gledališč s približno 21 milijoni sedeži. Recimo, da da vsak kino vsak večer le eno predstavo in da proda le polovico sedežev, potem gre na vsem svetu okoli enajst milijonov ljudi vsak dan v kino. Največ kinematografij ima Amerika namreč 25.000 z enajstimi milijoni sedežev, Ameriki sledi Evropa z 22.000 gledališči in 9 milijoni sedeži, Azija ima 3000 gledališč in 600 tisoč sedežev, Avstralija 1200 kinov in 350 tisoč sedežev in končno Afrika, ki ima samo 800 kinov in 200 tisoč sedežev, štirikrat toliko kakor jih ima Dunaj in dvakrat toliko kakor jih ima Berlin. Kapital, naložen v filmsko industrijo, ceni ameriški trgovski komisar na 2½ do 3 milijarde dolarjev.

DAROV!

Ob priliki poslovitve gosp. Ivančiča, učitelja v Ladi, so darovali prijatelji L. 25 za Solsko društvo. Iskrena hvala! Ob priliki Albinovanja L. 107 za Solsko društvo. Iskrena hvala!

ZLATANA AIBER POUH
Trst, Via Mazzini 46
kupi krom po 1/37
Popravila in prodaja zlatenino.

ZDRAVNIK
D'Fran Gruden
ordinira v TRSTU
VIA S. LAZZARO 23, II. n.
(zraven kavarna Roma)
od 10. in pol predp. do 13
V NABREŽINI ordinira samo popoldne
od 14 do 18 (na lastnem domu)

Dr. SARDOČ
ZOOZDRAVNIK
TRST
VIA S. LAZZARO 23, II.

Tržaška posojilnica
in hranilnica
registrirana zadruga z omej. poročtem
uraduje v lastni hiši
Via Torre bianca 19, I.
Telefon št. 25-67.

Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na lek. račun in vloge na čekovni promet in jih obrestuje
po 4%
Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema »DINARJE« na lek. račun in jih obrestuje po dogovoru. Dakev od vlog plačuje zavod sam. - Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. -